

Velon themagroep Lesson Study

Velon congres 14 maart 2023

Parallelsessie 4 10.05-11.05

**Nederland
en Vlaanderen
ontmoeten elkaar
met Lesson Study**

Ontmoeting

1. Welkom en doel themagroep Velon en leergemeenschap Velov
1. Good Practices in de lerarenopleiding
1. Ontmoeting
1. Hoe verder?

Doel

Het thema is relevant voor lerarenopleiders omdat (aanstaande) leraren hiermee in aanraking komen via hun (stage)school, maar ook omdat bij verschillende lerarenopleidingen in Nederland en Vlaanderen Lesson Study reeds in het curriculum is ingebed of dat Lesson Study een keuzevak is.

De themagroep en leergemeenschap van respectievelijk de Velon en van de VELOV willen hierin samen optrekken en samenwerken.

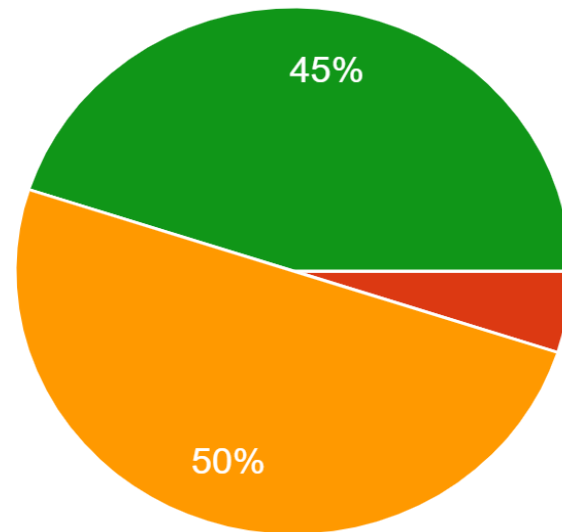
Het doel is het delen van kennis op het gebied van Lesson Study in de lerarenopleiding en samen opleiden.

Ook kunnen via deze themagroep/leergemeenschap samenwerkingen gezocht worden voor nieuwe onderzoeks-, implementatie- en valorisatieprojecten.

Behoeftenpeiling

In welke mate heeft u interesse in de Velon LS themagroep/VELOV LS leergemeenschap?

20 antwoorden

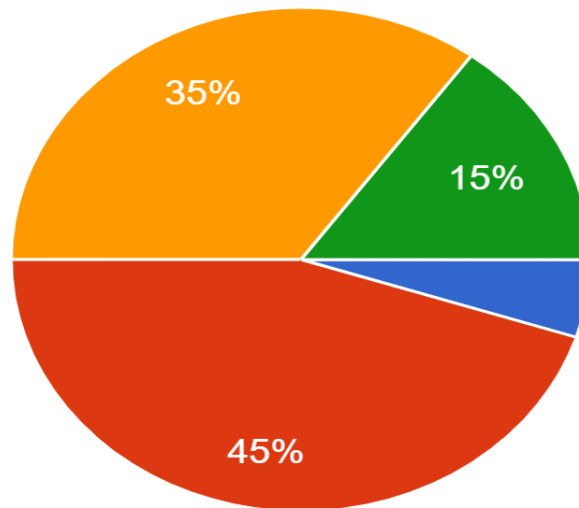

- Geen interesse
- Enigszins interesse
- Interessant
- Veel interesse
- Niet van toepassing

Behoeftenpeiling

In welke mate kent u Lesson Study?

20 antwoorden

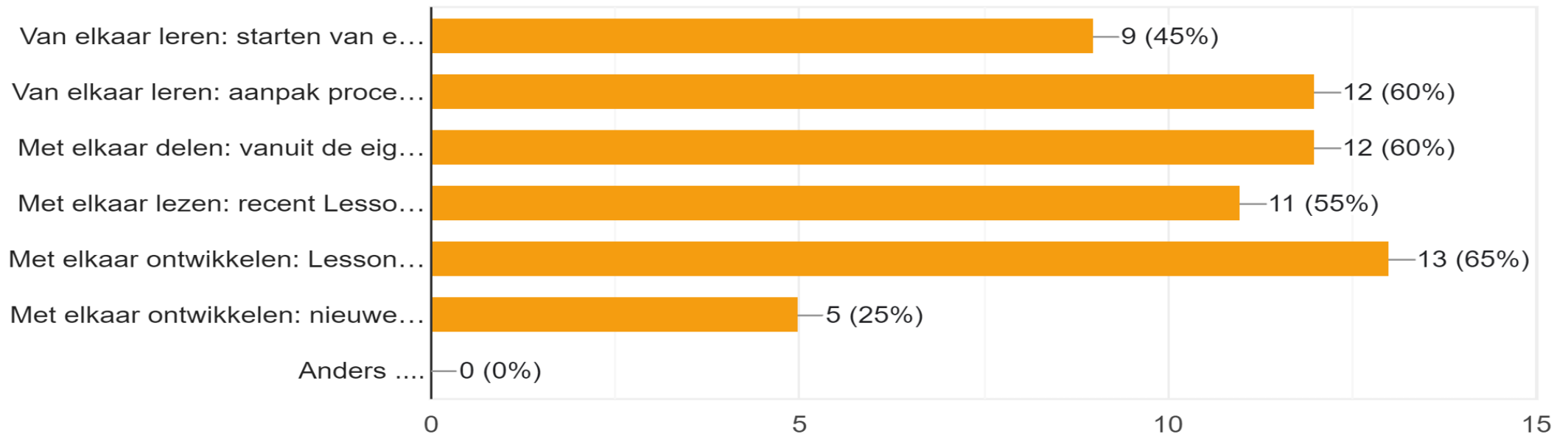

- Helemaal niet
- Een beetje
- Redelijk goed
- Zeer goed
- Weet niet

Behoeftenpeiling

Indien u interesse hebt in de Velon-themagroep of VELOV-leergemeenschap, waarvoor heeft u dan interesse? (meerdere antwoorden mogelijk)

20 antwoorden

Good practices lerarenopleiding

Universiteit Antwerpen
| Faculteit Sociale Wetenschappen

Lesson Study aan de lerarenopleiding

Iris Willems

Promotoren : Prof. dr. Elke Struyf en Prof. dr. Wouter Schelfhout

Lesson Study

UAntwerpen

2019: 'LS effectiveness for teachers' professional learning: a best evidence synthesis

Studies die een positief effect aantonen van Lesson Study op het leren bij leraren (in opleiding).

	Kennis	Vaardigheden	Gedrag	Overtuiging
Mutch-Jones et al., 2012	X	X*		
Lucenario et al., 2016	X	X*		
Lewis et al., 2015			X ²³	X ¹⁴
Lewis et al., 2017	X ³	X ³		
Chizhik et al., 2017		X ³⁴		
Schipper et al., 2018			X ²³	X ³

Note: ¹ $p < .00$ - ² $p < .01$ - ³ $p < .05$ - ⁴ $p < .10$ - *NA

2021-2022: pilot study

Conclusies over samenwerking in duo's

1

Elkaar vooraf al kennen is niet noodzakelijk voor een goede samenwerking

2

Hetzelfde vak geven is een voordeel

3

Erkenning: samenwerking uiteindelijk wel zinvol

Reacties van studenten

Ik heb door LS meer kennis over zelfgestuurd leren bij leerlingen...

Ik ben organisatorisch beter geworden, ik kan nu beter differentiëren...

Ik sta nu meer stil bij bepaalde keuzes en ben me zo meer bewust geworden van de invloed dat dit heeft op de leerlingen...

Ik heb meer leren variëren in werkvormen, & in het zoeken naar een geschikte werkvorm...

Je probeert maar wat en je kent het effect ervan niet. Door LS verandert je houding op dat vlak...

Ik ontwikkelde een betere relatie met de leerlingen door de LS-cyclus...

Ik kreeg een andere leerhouding door samen te onderzoeken en kennis of ervaring te delen...

Deze MP was zéér leerrijk: ik paste mijn 2e les, de bijhorende werkbundels, de gebruikte werkvormen, instructies aan door de lln-feedback die ik via de LS-methodiek verkreeg. Wat een geweldige ervaring...

“...meer stilstaan bij bepaalde keuzes die je maakt als leraar en me zo meer bewust worden van de invloed dat dit heeft op de leerlingen...”

Het masterproef-format Lesson Study

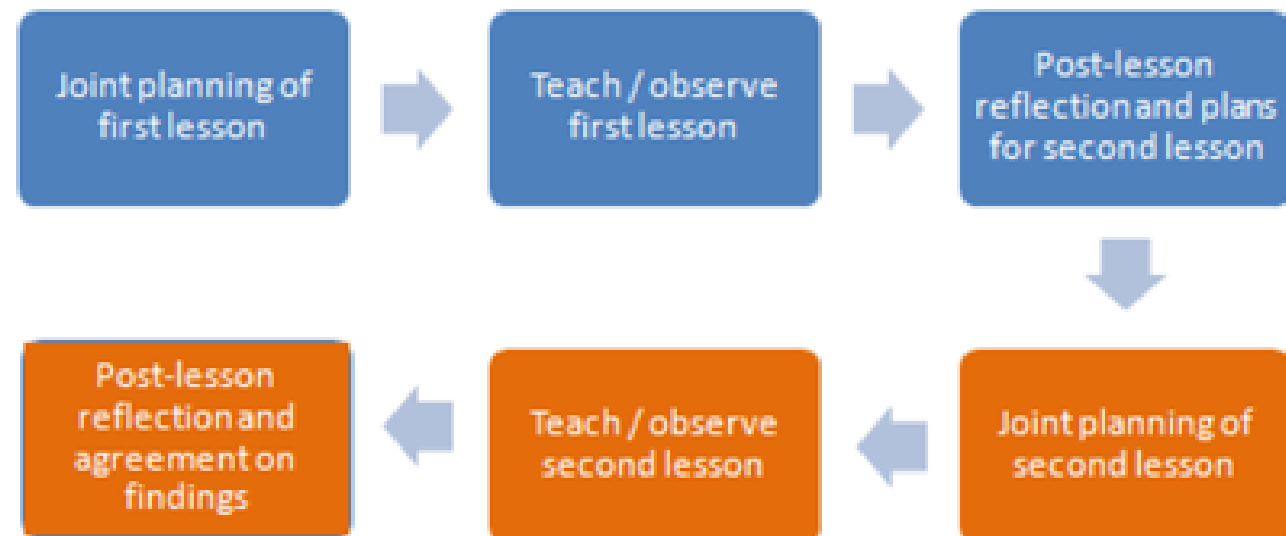
voor de Verkorte Educatieve Master

Waarom een LS als MP-format?

- **Link tussen (vak)didactiek en lespraktijk**
- **Aansluiten met de eigen lespraktijk**
 - Tijdens groeistage => stagiaires
 - Als leraar (in opleiding met eigen klas) => LIO's
- **Implementeren vanuit een interesse, uitdaging of ervaren nood**

Hoe ziet er het LS MP-format uit?

- Duo's of trio's met dezelfde vakdidactiek
- Samen de onderzoeksles ontwerpen
- Elke student geeft de les in de 'eigen' klas
- De andere student observeert caseleerlingen
- De onderzoeksles wordt door elke student twee keer gegeven.
- Voorwaarden :
 - MP in 1jaar
 - Stage in sem.2 vóór paasvakantie
 - Eenzelfde vakgebied studeren

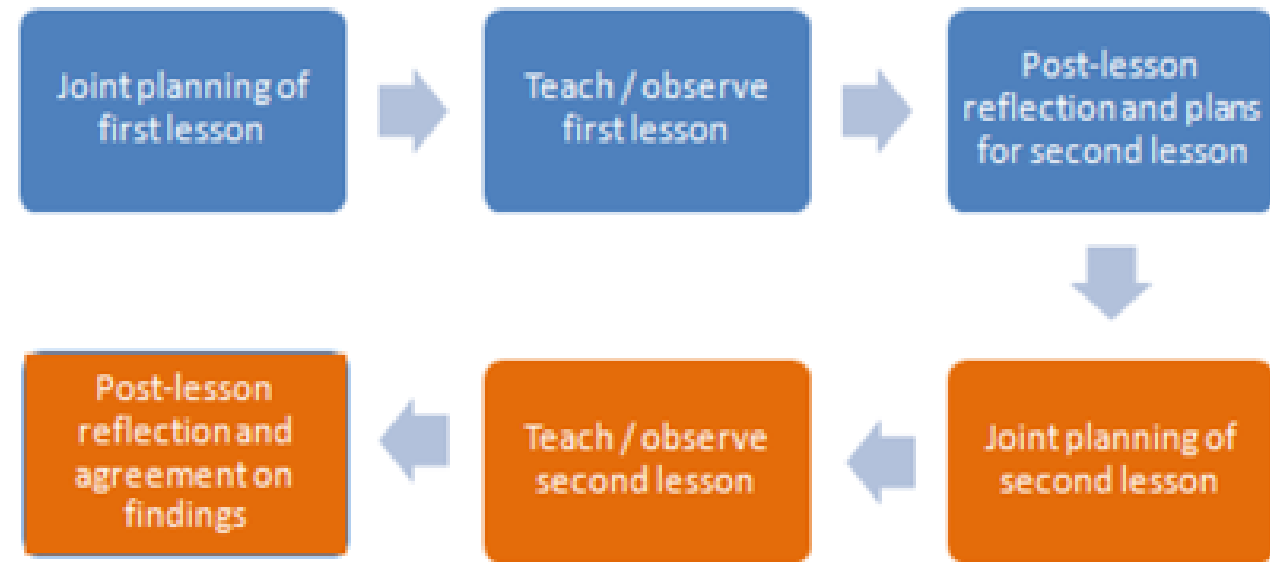

Waarom een LS als MP-format?

- **Link tussen (vak)didactiek en lespraktijk**
- **Aansluiten met de eigen lespraktijk**
 - Tijdens groeistage => stagiaires
 - Als leraar (in opleiding met eigen klas) => LIO's
- **Implementeren vanuit een interesse, uitdaging of ervaren nood**

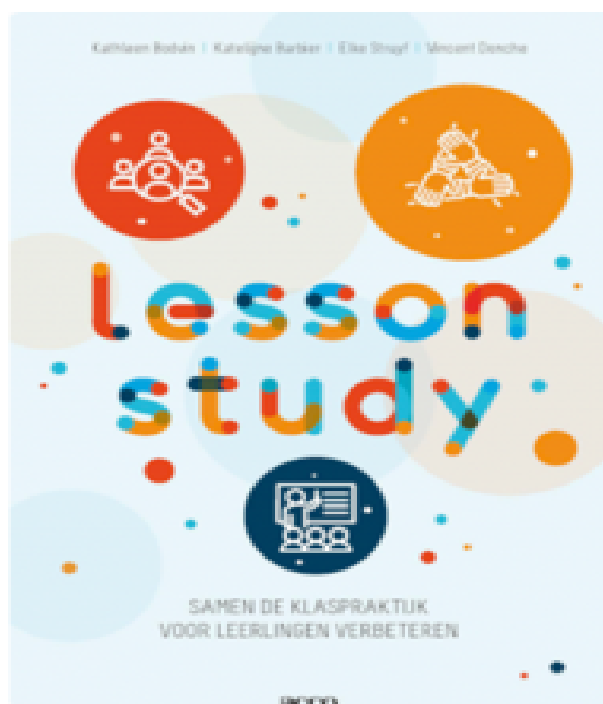
Hoe ziet er het LS MP-format uit?

- Duo's of trio's met dezelfde vakdidactiek
- Samen de onderzoeksles ontwerpen
- Elke student geeft de les in de 'eigen' klas
- De andere student observeert caseleerlingen
- De onderzoeksles wordt door elke student twee keer gegeven.
- Voorwaarden :
 - MP in 1jaar
 - Stage in sem.2 vóór paasvakantie
 - Eenzelfde vakgebied studeren

Materialen aanbod

Boek

Sjablonen en formulieren

- OZ-vraag formulieren
- Voorbereiding OZ-les
- Klasbevraging
- Observatieleidraad
- Interviewleidraad
- Nabespreking en gezamenlijke reflecties
- Algemene evaluatie van de LS
- Methodologie LS
- Onderzoekscontext en selectie caseleerlingen
- Resultaten
 - Nabespreking OZ-lessen
 - Resultaten bij IIn
 - Gezamenlijke reflecties op het professioneel leren
- Structuur van de LS-MP

Literatuurlijst met OZ-topics

1. Algemene didactiek
2. Activerende werkvormen
3. Binnenklasdifferentiatie
4. Formatieve evaluatie
5. Feedback geven – peer feedback
6. Inspelen op de specifieke onderwijsbehoefte van leerlingen
7. ICT-integratie
8. Motiveren van leerlingen
9. Samenwerkend leren, coöperatieve werkvormen
10. Taalontwikkellend leren
11. Zelfgestuurd leren

Timing

Semester 1: oktober

- Intekenen
- kick-off : 1^e meeting on campus
 - kennismaking
 - verkenning inhoudelijke onderwerpen en materialenmap.
 - planning
 - toelichting doelen
 - ontlening van boek 'Lesson Study' (Bodvin, Barbier, Struyf & Donche, 2020)

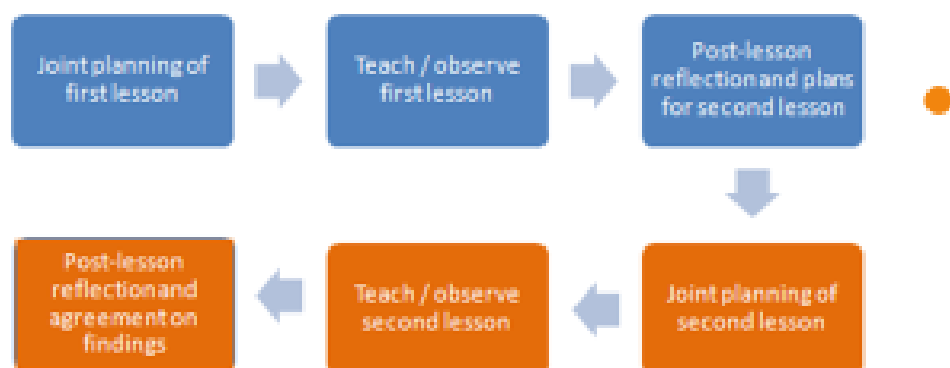
Semester 1: november-december

- Boek lezen en materiaal selecteren
- keuze gezamenlijke interesse, uitdaging nood (=OZ-topic) + formulering OZV
- Literatuurstudie rond OZ-topic
- Voorbereiding OZ-les (aanzet)
- Voorbereiding observatieleidraad, interview en klasbevraging
- Schrijven 1e versie van probleemstelling en literatuurstudie
- 2e meeting online (elk LS-team apart)

Tijdpad

Semester 2: januari-februari-maart

- Uitvoering van de LS-cyclus

- Dataverzameling
- Gezamenlijke reflecties obv dataverzameling om OZ-les bij te sturen
- Methodologie aanvullen met verzamelde data (observaties, interviews en klasbevraging)

Semester 2: april-mei

- Methodologie aanvullen met verzamelde data (observaties, interviews en klasbevraging)
- Finaliseren van de MP : conclusies

FORMULIER ONDERZOEKSVRAAG

- Welke uitdaging ligt aan de basis van jullie Lesson Study? Waarop willen jullie in de Lesson Study focussen?
- Onderzoeksvraag in eigen woorden:
- XYZ-Onderzoeksvraag: Wij willen nagaan welk effect lesaanpak **X** heeft op de uitkomsten **Z** en welke eventuele andere factoren **Y** hierin een rol spelen.
 - Lesaanpak (X):
 - Uitkomsten - wat willen we bereiken bij de caseleerlingen (Z):
 - Factoren die hierbij een rol kunnen spelen (Y): (*optioneel*)
- Centrale termen in de onderzoeksvraag
Identificeer centrale termen in je onderzoeksvraag en denk samen na over hoe je de uitkomsten gaat observeren/bevragen bij leerlingen

Centrale termen	Hoe observeren tijdens de onderzoeksles	Hoe bevragen in interview na de onderzoeksles
	HOE...	HOE...

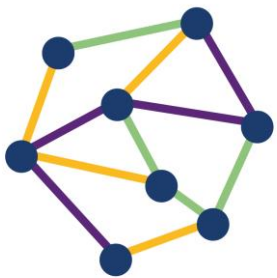
Flankerend onderzoek : Sporen van diepgaand leren

Timing	Tijdsbesteding	Opzet
3 november	1 ^e online bevraging (15min)	geïntegreerd in startmoment en extra voor flankerend evaluatieonderzoek
Jan/feb/maart Vóór paasvakantie	Per duo	onderdeel van LS en MP
	<ul style="list-style-type: none"> lesvoorbereiding onderzoeksles 1 	geïntegreerd in nabespreking en extra voor flankerend evaluatieonderzoek
	<ul style="list-style-type: none"> audio van nabespreking van les 1 met oog op aanpassingen 	geïntegreerd in nabespreking en extra voor flankerend evaluatieonderzoek
	<ul style="list-style-type: none"> verslag van deze nabespreking 	onderdeel van LS en MP
	<ul style="list-style-type: none"> lesvoorbereiding onderzoeksles 2 	onderdeel van LS en MP
	<ul style="list-style-type: none"> verslag observatie/ingevulde observatieleidraad van onderzoeksles 1 en 2 	onderdeel van LS en MP
	<ul style="list-style-type: none"> verslag kort gesprek caseleerlingen na Les 1 en 2 	onderdeel van LS en MP
April/mei na paasvakantie	<ul style="list-style-type: none"> synthese vragenlijst voor alle leerlingen 	onderdeel van LS en MP
	<ul style="list-style-type: none"> ingevuld formulier met gezamenlijke reflecties finaliseren van MP 	onderdeel van LS en MP
	ingevuld formulier met individuele reflecties (1u)	extra voor flankerend evaluatieonderzoek

A stylized white brain shape is centered on a green background. The brain is composed of several rounded, interconnected shapes that form its overall structure. The green background is a solid, vibrant color.

Vragen?

iris.willems@UAntwerpen.be

velon congres

ZWOLLE • 13 & 14 MAART
OPLEIDEN IN NETWERKEN 2023

Lesson Study

Opzet en ervaringen NHLStenden Hogeschool

hogeschool

René Streutker – rene.streutker@nhlstenden.com

Spoorboekje

- Waarom Lesson Study
- NHL Stenden Hogeschool
- Aanpak LS als afstudeeronderzoek
- Experimenteren
- Effecten aanpak
- Verbeterpunten

Waarom Lesson Study?

- Coöperatief leren (*wederzijdse afhankelijkheid, relatie*)
- Beperking keuzes manier van onderzoek (*autonomie*)
- Focus op leerproces van eigen leerlingen (*autonomie*)
- Koppeling theorie-praktijk
- Professionaliseringsaanpak die ook na de opleiding zeer bruikbaar is (wendbare professional).

Lesson Study binnen NHL Stenden Hogeschool

- Verschillende plaatsen in curriculum opleidingen.
- Op initiatief lerarenopleider, team, opleidingschool.
- Structureel maar optioneel als vorm van (vak)didactisch ontwerponderzoek (DO)

Voorbeeld: LS als afstudeeronderzoek

- Groepen op basis van ervaren problemen/ambitie stage/werk.
- Streefgroepsgrootte = 3
- Vaak heterogene groepen
- Wekelijkse begeleiding
- Strakke planning
- Procesbegeleider en *knowledgeable other*.
- Vakdidacticus?!
- Minimaal aantal iteraties = aantal vakken
- Werkbladen voor ondersteuning proces

Experimenteren met hulpmiddelen

- Begeleider als meedenker
- Grondredenerie
- Verwachtingenschema

Experimenteren met hulpmiddelen

- Begeleider als meedenker
- Grondredentatie
- Verwachtingenschema

“Als we (a) willen bereiken bij de leerlingen, dan moeten leerlingen (b) doen of zeggen om aan te tonen dat ze (a) bereikt hebben. We denken dat leerlingen daarbij (c) moeilijk zullen vinden. We kunnen (c) verklaren door (d) en denken het probleem op te kunnen lossen door de onderzoeksles te baseren op de ontwerpprincipes: (e).”

Verwachtingenschema (voorbeeld van een eerste ontwerp)

Ontwerpverwachting: Wanneer leerlingen bezig gaan met activiteit x, gebruik makend van lesmaterialen y en gespreksactiviteiten z, levert dit de werkende processen a, b, c, ... op.

Theoretische verwachting: Wanneer de werkende processen a, b, c, ... optreden leidt dit tot uitkomsten f, g, h, ...

	Ontwerp	Werkende processen	Uitkomsten
Algemene veronderstelling (Leerlingen hebben x (y, z) nodig om in staat te zijn a goed te kunnen doen/leren.)	Lesmaterialen: (werkbladen, presentatie, in de les te gebruiken hulpmiddelen, etc.) <i>Practicumvoorschrift</i> <i>Werkblad practicum</i> <i>Drie practicumopstellingen</i> <i>Werkblad reflectie op samenwerken</i>	Waarneembare interacties met: (lesmaterialen, omgeving, medeleerlingen, leraar, etc.) <i>Alle leerlingen in een groep zijn samen actief bezig met de opdracht:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Ze overleggen voortdurend met elkaar • De uitvoerder voert het practicumvoorschrift uit en tekent elke gedane stap af • Notulist vult in overleg het werkblad in op aanwijzing van de uitvoerder • De fotograaf maakt op aanwijzingen van de groepsleider foto's van de verschillende fases van het practicum. • Leerlingen helpen elkaar als iemand moeite heeft met een taak. • Leerlingen geven elkaar feedback op het werk dat ze doen. 	Leeropbrengst van leerlingen: (behaalde leerdoelen, etc.) <i>Leerdoelen rond practicum zijn secundair.</i>
	Werkvormen en instructie: (De (vak)didactiek en pedagogiek die je in de les wilt inzetten) <i>Groepswerkvorm waarmee samenwerkend leren wordt bevorderd.</i> <i>Instructie werkvorm samenwerkend leren.</i> <ul style="list-style-type: none"> • Benoemen rollen en bijbehorende verantwoordelijkheid • Hoe elkaar te helpen als team • Leerlingen mogen teamnaam verzinnen <i>Instructie bij werkblad reflectie op het samenwerken</i>		Leerlingproducten: (ingevulde opdrachten, kladbladen, samenvattingen, etc.) <i>Ingevuld werkblad practicum (samen)</i> <i>Foto's van de fases van het practicum.</i> <i>Een volledig afgevinkt practicumvoorschrift.</i> <i>Ingevuld werkblad reflectie op samenwerken (individueel)</i>
<i>Leerlingen hebben een didactische omgeving volgens het GIPS-model en reflectie op de samenwerking nodig om beter samenwerkend te kunnen leren.</i>	Rollen en taken van leerlingen en leraar: (Bijv. coach, notulist, tijdbewaker, expert, gespreksleider, etc.) <i>Docent als coach tijdens groepswerk</i> <ul style="list-style-type: none"> • Vooral gericht op samenwerking, elkaar helpen en elkaar feedback geven Leerlingrollen: <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoerder • Notulist • Fotograaf 	Drijfveren van leerlingen: (motivatie, eigenwaarde, eigen vertrouwen dat de leerling het vak kan (self-efficacy), etc.) <i>Leren ervaren dat ze waardevol zijn als teamlid.</i>	Uitkomsten ...

Effect kenmerken nieuwe aanpak

Ontwerpkenmerk	Effect
Lesson Study	Fijne methode van onderzoek doen. Doorzetten na de opleiding!
<ul style="list-style-type: none">• Coöperatief leren	Samenwerking positief ervaren. Meerwaarde. Professionele dialoog wordt gewaardeerd. Bij elkaar in de les kijken. Individueel niet hetzelfde resultaat behaald.
<ul style="list-style-type: none">• Beperking keuzes onderzoek	Het gesprek gaat meer over de inhoud, minder over de vorm.
<ul style="list-style-type: none">• Focus leerproces eigen leerlingen	Eigenaarschap. Meer zicht op leren/leerprocessen van leerlingen. Onderzoek waardevol voor eigen praktijk.
<ul style="list-style-type: none">• Koppeling theorie-praktijk	Theorie als waardevol ervaren. Nieuwe perspectieven.
Veel structuur	
<ul style="list-style-type: none">• Strakke planning	Planning wordt gehaald. Structuur. Duidelijkheid (niet altijd)
<ul style="list-style-type: none">• Begeleiding	Meedenken van coach. Sparren. Structuur en vertrouwen. Regelmaat.
<ul style="list-style-type: none">• Ondersteunende materialen	Formulieren ondersteunen proces.

Verbeterpunten

- (Stroeve) samenwerking begeleiden
- Effectiviteit bijeenkomsten
- Informatieverstrekking
- Oefenen met Lesson Study
- Schoolvak beperkt zichtbaar

Samengevat

LS is een veelbelovende aanpak voor (afstudeer)onderzoek van leraren in opleiding, met ruimte voor verdere verbetering.

I just need
the main ideas

Ontmoeting

In welke mate ken je Lesson Study? Van waar ken je Lesson Study?

Wat heb je met deze kennis over Lesson Study gedaan?

Of zou je willen doen?

Waar loop je mogelijks tegenaan?

Hoe verder?

Waar kunnen wij als themagroep/Leergemeenschap eventueel bij helpen?

Wat heb je nodig om een volgende stap te zetten?

Contact

Velon Lesson Study themagroep

Sui Lin Goei s.l.goei@vu.nl

Siebrich de Vries s.de.vries@rug.nl

Velov Lesson Study leergemeenschap

Iris Willems iris.willems@ap.be